

HÖGSKOLAN I BORÅS

VETENSKAP FÖR PROFESSION

Anhöringskap & frivillighet
- familjen, vård och omsorgen och
civilsamhällets roll, resurser &
prioriteringar

Lars Sandman

Högskolan i Borås

Linköpings universitet

Västra Götalandsregionen

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Framtida etiska utmaningar för anhörigskapet

- Framtida resursgap
- Nya teknologiska lösningar - för att hantera resursgapet
- Stärkt ställning för patienten / brukarens självbestämmande

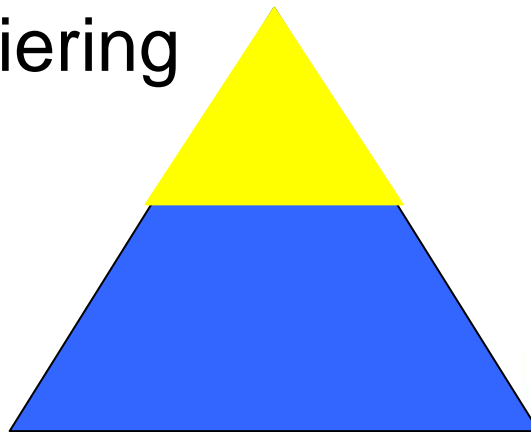
Framtida resursutmaning

- Demografiska förändringar med en åldrande befolkning
 - Större behov
 - Mindre skattebas
- Medicin-teknisk utveckling med nya läkemedel och metoder till en hög kostnad
- Beräkningar landar på mellan 100 till 200 miljarder kronor till mitten av 2030-talet

Framtida resursutmaning

- Att hitta en nivå på den offentligt finansierade vården som kan rymmas inom existerande resurser:
 - Effektiviseringar
 - Ransonering – och fokusera på det som är allra viktigast - basfinansiering
 - Egenfinansiering
 - Egenvård

Framtidens resursutmaning

- Effektiviseringar
 - Ökad teknologiutveckling och användning
 - Hemmonitorering – dvs. patient / brukare övervakar sitt eget tillstånd och rapporterar själv / automatiskt till hälso- och sjukvården
 - Övervakning – kameror / sensorer/ gps
 - Egenundersökning som rapporteras in genom IT-lösningar

Framtidens resursutmaning

- Effektiviseringar
 - Robotar
 - Ökade teknologiska möjligheter – mer avancerad vård i hemmet

Framtidens resursutmaning

- Effektiviseringar – etiska utmaningar som påverkar anhöriga
 - Ökat egenansvar
 - Mänsklig närvaro – berövas patienterna en viktig aspekt av vårdandet
 - Integritet
 - Fysisk integritet
 - Materiell integritet
 - Livsrumsintegritet
 - Personlig integritet

Framtidens resursutmaning

- Effektiviseringar – etiska utmaningar som påverkar anhöriga
 - Rättvisa – att få del av teknologi / eller istället få mänsklig närvaro – hur kommer teknologin att finansieras?

Framtidens resursutmaning

- Prioriteringar – etisk plattform
 - Människovärdesprincip
 - Behovs / solidaritetsprincip
 - Kostnadseffektivitetsprincip
 - I första hand ta bort sådant som är kopplat till mindre behov eller är mindre effektivt
 - Det som blir över?:
 - Egenansvar / egenvård / anhörigvård
 - Egenfinansierat på en marknad

Framtidens resursutmaning

- Prioriteringar
 - Drabba grupper med sämre möjlighet till egenansvar / egenfinansiering?
 - Större skillnader?

Ökat patient- / brukarinflytande

- Stärkt ställning för patientens autonomi
 - Vårdval
 - Vårdgaranti
 - Ökad möjlighet till second opinion
 - Lagen om valfrihet
 - Förslag till patientlag
 - Idéer om att patienten ska ha större möjlighet att ha inflytande över vård och behandling – delat beslutsfattande

Ökat patientinflytande

- Delat beslutsfattande
 - Patienten bidrar med sina erfarenheter och värderingar
 - Professionella bidrar med sin kunskap och sina erfarenheter (ev också värderingar)
 - Gemensam dialog där båda parter ska vara villiga att kompromissa
 - Gemensamt beslut?
 - Patienten eller professionella beslutar?
 - Kompromiss

Ökat patientinflytande

- Etiska utmaningar
 - Från behovsstyrd till efterfrågestyrd vård?
 - Hur hantera de som är beslutsoförmögna eller som har svagare beslutskapacitet?
 - Ökade risker för patienterna?
 - Ansvarsförskjutning från professionella till patient? – anhöriga?
 - Ökade skillnader?
 - Möjlighet till autonomi / ta ansvar
 - Olika krav på livet

Ökat patientinflytande

- Etiska utmaningar
 - Prioriterings / rättviseperspektiv – ökat inflytande leda till större risker som hälso- och sjukvården får hantera i nästa led till en större resursinsats
 - Förskjutning från att erbjuda alternativ eller rekommendera vad patienten ska göra till att ge stöd till patientens egna / delade beslut
 - Frågor om evidens

Slutsatser?

- Vård och omsorg:
 - Mer avancerad vård i hemmet
 - Mer teknologi i hemmet
 - Mindre resurser?
 - Mer ansvar för patient och anhörig?
 - Mer inflytande för patient (och anhörig)?
 - Förändrad professionell roll – mer empowerment – mindre paternalism?

